

SUBJECT: M.A (Education) – Minutes Of the Meeting - 26 May 2018

एम.ए (शिक्षणशास्त्र) – अनुदेशन अभिकल्प पूर्णरचना बैठक इतिवृत्त

एम.ए. शिक्षणशास्त्राच्या तज्ञ सल्लागार ठरल्या प्रमाणे शैक्षणिक व्यवस्थापन या अभ्यासक्रमाची पूर्णरचना बैठक आयोजित करण्यात आली. सदर बैठक २४ मे २०१८ रोजी शिक्षणशास्त्र विद्याशाखेत घेण्यात आली. या बैठकीस खालील सदस्य उपस्थित होते.

१) डॉ.विजयाकुमार जोकारे	(सोलापूर)
२) डॉ.कैलास खोंडे	(संगमनेर)
३) डॉ. दया वाघमारे	(मुंबई विद्यापीठ)
४) डॉ. कविता साळुंके	(प्र. संचालक शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा)
५) डॉ. विजया पाटील	(एम.ए. शिक्षणशास्त्र समन्वयक)
६) डॉ. संजीवनी महाले	(शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा)

बैठकीच्या प्रारंभीस महाराष्ट्रातील इतर विद्यापीठातील एम. ए. शिक्षणशास्त्र व एम.एड ह्या शिक्षणक्रमाच्या प्रचलित अभ्यासक्रमाचा आढावा घेण्यात आला. त्यावर चर्चा करून शैक्षणिक व्यवस्थापन दोन अभ्यासक्रमाचे खालील प्रमाणे निश्चिती करण्यात आली.

शैक्षणिक व्यवस्थापन, प्रशासन व नेतृत्व

उद्दिष्टे

- १ विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक नियोजनाचा संबंध, मुलभूत घटक व प्रकार स्पष्ट कसा येतील.
- २ विद्यार्थ्यांना विविध पातळीवरील शैक्षणिक नियोजन व नियोजनाचे मार्ग सांगता येतील.
- ३ विद्यार्थ्यांस बहुस्तरीय नियोजनाचा अर्थ व घटक स्पष्ट करता येईल.
- ४ विद्यार्थ्यांस सूक्ष्म स्तरावरील शैक्षणिक नियोजन व विश्लेषणात्मक तंत्रे एकात होतील.
- ५ विद्यार्थ्यांस सवनाच्या संस्थात्मकपातळीवर विविध प्रकारचे, परीक्षाचे, अध्यापनाचे नियोजन करता येईल.

घटक १ शैक्षणिक व्यवस्थापन

- १.१ शैक्षणिक व्यवस्थापन : संकल्पना (अर्थ, स्वरूप, महत्व/गरज, वैशिष्ट्ये, उद्दिष्ट्ये)
- १.२ शैक्षणिक व्यवस्थापनाची मुलभूत कार्ये.
- १.३ व्यवस्थापन : आधुनिक तंत्रे, साधने, क्षमता, कौशल्ये, नैतिकता व माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाचा वापर
- १.४ व्यवस्थापनाच्या विविध उपपत्ती आणि शैक्षणिक उपयोजन.
- १.५ व्यवस्थापनाच्या विविध शैली (एकाधीकारशाही, लोकशाही, उदारमतवादी (Laissez Faire))

घटक २ शैक्षणिक प्रशासन

- २.१ शैक्षणिक प्रशासन : संकल्पना अर्थ, स्वरूप, महत्व/गरज, वैशिष्ट्ये, उद्दिष्ट्ये.
- २.२ शैक्षणिक व्यवस्थापन आणि प्रशासन यातील साम्य व भेद.
- २.३ शैक्षणिक व्यवस्थापनाच्या विविध प्रकार व शैक्षणिक उपयोजन.
- २.४ शैक्षणिक प्रशासनावर परिघात करणारे घटक.
- २.५ शैक्षणिक प्रशासनातील समस्या व अहर्ता.

घटक ३ शैक्षणिक नेतृत्व (Educational Manegment)

- ३.१ शैक्षणिक नेतृत्व : संकल्पना अर्थ, स्वरूप, महत्व/गरज, वैशिष्ट्ये.
- ३.२ नेतृत्वाने विविध उपागम (Approach), स्वभाववैशिष्ट्ये (Trait), परिवर्तनिक (Transformation), व्यवहारात्मक (Transactional), मनोवैज्ञानिक (Psycho-dynamic), असामान्य (Charismatic), सामाजिक (Social)
- ३.३ नेतृत्व : शैली, प्रकार आणि निर्णय प्रक्रिया
- ३.४ मानवी व्यवस्थापन (संघर्ष, वेळ आणि वरिष्ठांशी आंतरवैयक्तिक, संबंधाचे व्यवस्थापन)

३.५ परिणामकारक व यशस्वी नेतृत्व

घटक ४ संघटन

४.१ संघटन : व्यावहारिक संभोध व व्याख्या, स्वरूप, महत्व

४.२ परिणामकारक संघटनाचे निकष, अधिकार व जबाबदाऱ्या

४.३ प्रशासकीय शैक्षणिक : संघटना

४.३.१ भारतीय शिक्षणातील विशिष्ट संघटना आणि भूमिका (१)राज्यस्तरीय शिक्षणसंघटनालय ,(२) राष्ट्रीय –MHR,UGC.

४.४ संघटनात्मक विकास प्रक्रियेचे घटक

४.४.१ संघटनात्मक विकास आणि परिणामकारकता

४.४.२ मर्विन व्हीसबोर्ड ह्यांचे संस्थात्मक, संघटनात्मक, निदानात्मक प्रतिमान

४.५ संघटनात्मक वर्तन

घटक ५ गुणवत्ता व्यवस्थापन (Quality Management)

५.१ गुणवत्ता व्यवस्थापन : संकल्पना व स्वरूप, गरज, वैशिष्ट्ये.

५.२ शैक्षणिक संस्थामधील (Performance) आणि स्रोत व्यवस्थापन (Resorce Management)

५.२.१ शाळेच्या प्रगतीचे पर्यवेक्षण

५.२.२ शिक्षकाचे प्रगतीचे

५.२.३ स्रोत, साधन मानव व आर्थिक

५.३ गुणवत्ता व्यवस्थापनाच्या विविध कार्यवाहिन्या : Eg. ISO,NAAC, शाळासिध्दी, (राष्ट्रीय व राज्यस्तरीय)

५.४ संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन

५.५ शैक्षणिक गुणवत्ता व्यवस्थापनातील समस्या व आव्हाने.

शैक्षणिक नियोजन

उद्दिष्टे

१ विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक नियोजनाचा संबंध, मुलभूत घटक व प्रकार स्पष्ट कसा येतील.

२ विद्यार्थ्याला विविध पातळीवरील शैक्षणिक नियोजन व नियोजनाचे मार्ग सांगता येतील.

३ विद्यार्थ्यास बहुस्तरीय नियोजनाचा अर्थ व घटक स्पष्ट करता येईल.

४ विद्यार्थ्यास सूक्ष्म स्तरावरील शैक्षणिक नियोजन व विश्लेषणात्मक तंत्रे एकात होतील.

५ विद्यार्थ्यास सवनाच्या संस्थात्मकपातळीवर विविध प्रकारचे, परीक्षाचे, अध्यापनाचे नियोजन करता येईल

घटक १ शैक्षणिक नियोजन

१.१ शैक्षणिक नियोजन : संकल्पना,अर्थ, स्वरूप, गरज, महत्व व प्रकार .

१.२ शैक्षणिक नियोजन निर्णयामागील मुलभूत घटक

१.३ शैक्षणिक नियोजनाची तत्वे, तंत्रे आणि उपागम

१.३.१ शैक्षणिक नियोजनाची मार्गदर्शक तत्वे

१.३.२ शैक्षणिक नियोजनाची मार्गदर्शक तंत्रे

१.३.३ शैक्षणिक नियोजनाची मार्गदर्शकचे उपागम

१.३.३.१ सामाजिक मागणी उपागम

१.३.३.२ मनुष्य बळ उपागम

१.३.३.३ गुंतवणूक परतावा उपागम

१.४ विविध पातळीवरील शैक्षणिक नियोजन (संस्थात्मक, जिल्हास्तरीय, राज्यस्तरीय, राष्ट्रीय)

१.५ शैक्षणिक नियोजनातील समस्या व आव्हाने

घटक २ बहुस्तरीय शैक्षणिक नियोजन

२.१ बहुस्तरीय शैक्षणिक नियोजन ; अर्थ, व्याप्ती व गरज.

२.२ बहुस्तरीय नियोजनाचे घटक

२.३ सूक्ष्म स्तर शैक्षणिक नियोजन

२.४ सूक्ष्म स्तर विश्लेषणात्मक तंत्रे व दर्शके

२.५ बहुस्तरीय शैक्षणिक नियोजनातील समस्या व उपाय

घटक ३ संस्थांतर्गत नियोजन

- ३.१ संस्थांतर्गत नियोजन : संकल्पना, गरज, स्वरूप, व्याप्ती, मर्यादा, उद्दिष्ट्ये
- ३.२ अभ्यासक्रम अंमलबजावणी नियोजन
- ३.३ अभ्यासेतर आणि अभ्यासपुरक कार्यक्रम नियोजन
- ३.४ प्रशासकीय व मूल्यमापन संदर्भात नियोजन
- ३.५ संस्थांतर्गत नियोजनातील समस्या आणि आव्हाने

घटक ४ शिक्षणाचे अर्थशास्त्र

- ४.१ शिक्षणाचे अर्थशास्त्र : अर्थ व स्वरूप
- ४.२ शिक्षण — एक गुंतवणूक
- ४.३ शैक्षणिक परिव्यय व प्रकार
- ४.४ शिक्षण परिव्ययास निर्धार करणारे घटक
- ४.५ शिक्षणावरील खर्च व राष्ट्रीय अर्थव्यवस्था

घटक ५ शैक्षणिक आर्थिक नियोजन

- ५.१ शैक्षणिक आर्थिक नियोजन : अर्थ, संकल्पना, तत्वे, गरज आणि वैशिष्ट्ये
 - ५.२ वित्त सुविधांचे स्रोत
 - ५.२.१ शासकीय अनुदान
 - ५.२.२ स्वयं अर्थशास्त्र
 - ५.२.३ भौतिक सोयी, सुविधा, अनुदान व इतर
 - ५.३ वित्तीय विश्लेषण : संकल्पना, अर्थ, स्वरूप, कार्यपद्धती, प्रकार, वित्तीय व्यवस्थापकाची कार्ये
 - ५.४ अंदाजपत्रक, अंदाजपत्रकाची प्रक्रिया व प्रकार
 - ५.५ शैक्षणिक, आर्थिक नियोजनातील शासन भूमिका
- या नुसार अभ्यासक्रम निश्चिती करण्यात आली.त्यानंतर सर्वांचे आभार मानून बैठकीचा समारोप करण्यात

डॉ. कविता सालुंके
प्र. संचालक

शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा

डॉ. विजया पाटील

समन्वयक

शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा

